

שיחות שיתוף כתפיסת חיים

יעל שרי

הדדיות הינה בסיס לתקשורת. נדרשים זמן ומאמץ למצוא את הדרך הנכונה לכל הצדדים ביצירתה. להבין- מה זה בכלל אומר שישנה הדדיות בשיחה? כיצד יוצרים שיח משותף ושפה דומה בין הורים וצוות כאשר חולקים מידע על ילדה או נער? איך בונים שיחה נעימה בה חולקים ידע, כך שגם כשחולקים - מלשון מחלוקת - עדיין ישנה חוויה של שיתוף וקרבה, ולא של ריחוק? באיזה אופן מתאפשר לכל צד להתבונן במציאות מתוך נקודת המבט שלו?

'שיחות שיתוף' הוא מושג שנולד במהלך הדרכה פדגוגית של צוות שעובד עם קבוצת תינוקות. מחנכות מנוסות, אוהבות וסקרניות, המנהלות קשרים חמים ונעימים עם ההורים. תוך כדי פגישה עימן עלה צורך לקיים עם הורים שיח ב"ענייני שינה". לכאורה משימה שגרתית ומוכרת, ובכל זאת הייתה תחושה שמהו לא שלם ולא בשל לשוחח על נושא רגיש ומורכב כמו שינה עם הורי הקבוצה. לקח זמן למצוא את הדרך ליצור שיחה שתתקיים בה הדדיות. באותה פגישת צוות עלו שאלות ולאט נתגבשה הבנה שככל שתהינה לכל השותפים בשיחה נקודות מבט רחבות, ואולי אפילו שונות, כך תיווצר אפשרות להעמיק ולהרויח עוד תובנות על הנושא, ומן הסתם על נושאים נוספים.

ההזמנה הראשונה לצוות הייתה להתחיל בנקודת מוצא לפיה הידע נמצא אצל כל השותפים. נשמע פשוט, אבל מסתבר שלא. למה? מכיוון שרובנו מושפעים מתפיסות וחוויות שצברנו במהלך השנים לגבי שיחות עם הורים. לעיתים קרובות אנו עלולים למצוא את עצמנו מגיעים לשיחה עם עמדה שמשפיעה מראש על טיבה ועל אופן התנהלותה. לרובנו עמדות מוכרות ובטוחות וקיימת נטייה להגיע למפגש עם אותן עמדות. עמדות אלה עוזרות לנו להתקרב אל אלה שדומים לנו. יחד עם זאת, כשאנו פוגשים אנשים או מידע שמערער את הנטייה הטבעית שלנו, יש ירידה ביכולת ההקשבה, נטייה לשיפוטיים ולצמצום השיח. זה נכון לגבי צוותים והורים גם יחד.

ישנם סוגים רבים של שיחות. למשל **שיחת הכרות** בין צוות להורים בה לרוב הצוות מספר על סדר יום ומזמין לתאום ציפיות בנוגע לנקודות משמעותיות בשגרת החיים, כמו נהלים וכללים. לפעמים מגדירים זמנים ל**שיחות טלפוניות**, מדברים על האופן בו צפויים להעביר מידע מהגן לבית ועוד. בשיחה כזו ההורים לרוב מספרים על ילדם. באופן כללי בשיחת הכרות חולקים ומשתפים במידע. סוג נוסף של שיחות הוא **שיחה אישית בין הורים לצוות** אשר מתקיימת בדרך כלל סביב מצוקה, אתגר או קונפליקט. שכחים יותר מקרים בהם צוות מזמין הורים לשיחה ובהחלט קורה גם להיפך שהורים יוזמים פגישה עם צוות חינוכי. **בשיחה פרטנית בין מנהלת למחנכת** יכולים לעלות נושאים כמו ארגון סדר יום, בניית תכנית שנתית, סיוע בפתרון קונפליקט שעולה במהלך העבודה, תמיכה בילדה שחוזה קושי ועוד. ישנן **שיחות ספונטניות** "על השבילים", ויש **שיחות מתוכננות** ומוכוונות מטרה כמו משוב, מיפוי, תכנון נושא, שיחות נזיפה, שימוע, או שיחות פרידה. כל שיחה, מכל סוג שהוא, יכולה להיות הזדמנות ליצירת אמון ושל חיבור וחוויה של שיתוף.

בשטח קיימות שיטות ותפיסות שונות המעניקות מגוון כלים לביסוס וניהול תקשורת שיתופית ומקרבת. אפשר לשחק, להתאים, לבסס ולנהל כל שיחה באשר היא, תחת השראה של תחושת השיתוף - כתפיסת חיים.

פגישה ברוח של שיתוף יוצרת מרחב פתוח ואותנטי בו הורים וצוות יכולים לחלוק חוויות, ידע, מחשבות ותפיסות, כאשר כולם שותפים משמעותיים באותה מידה. אין מישהו שידע יותר או פחות. תחושת ההדדיות מאפשרת לכל אחת ואחד מהשותפים להעלות רשמים ומחשבות מבלי להרגיש לחץ או צורך לספק ידע חד משמעי. לפעמים אנו קוראים לזה "להציף", או "להקטיב לעומק".

נקודות שרצוי לשים עליהן דגש בשיחות שיתוף:

- **חיזוק האמון:** השיחה מתמקדת ביצירת קשר אנושי, ולא במטרות קונקרטיות.
- **טיפוח תחושת ביטחון ושותפות הדדית:** יש משמעות ומקום לגישות החינוכיות של ההורים ולגישות החינוכיות של הצוות, באשר הן. כבוד והדדיות הן מילות מפתח
- **ביסוס חיבור רגשי:** שיחות שיתוף פשוטות מאפשרות לחלוק תחושות חיוביות וקשיים רגשיים כאחד, ויוצרות חיבור משמעותי יותר.

חויית שיתוף מתאפשרת כאשר מקיימים את השיח בזמן ובמקום המתאימים לשני הצדדים. חשוב מאוד גם לשמור על גישה סקרנית ופתוחה, וכדי להגיע למפגש בגישה כזו אפשר להיעזר בדימויים שנלקחו מעולמות האלמנטים - אש, אדמה, אוויר ומים.

בין אם אתם הורים שקוראים את הטקסט הזה, ובין אם אתם אנשי חינוך או כל אדם שמעוניין להתנסות בשיחות שיתוף, מונחת כאן בפניכם הזמנה להיעזר בדימויים שיוכלו לסייע לכם לקראת שיח ובמהלכו:

אלמנט האוויר

דמיינו שיחת שיתוף שמתנהלת כמו עפיפונים באוויר. שיח שבו העפיפונים עולים גבוה ונעים בחופשיות, תוך שמירה על הקשר לקרקע. הורה או מחנך, כמו עפיפון, זקוקים לפעמים לרוח קלה שתרים אותם, תגביה אותם מעל הקרקע המאתגרת. מחנך והורה זקוקים לפעמים לשחרור משותף של המתח בחוט, ועדיין להרגיש בטוח שמישהו מחזיק אותם בבטחה בקצה. חוט העפיפון יכול לסמל בסיס של שיתוף ואמון. העפיפון יכול להוות דימוי לרעיונות ולרגשות שמתחררים, מרחפים ומתחברים בגבהים חדשים.

אלמנט האש

אפשר לדמות שיחת שיתוף לשני אנשים שיושבים משני צדי מדורה. כל אחד מוסיף "ענף" למדורה - זיכרון, תחושה או מחשבה שמזינים את הלהבות המשותפות. המדורה היא כמו מרחב משותף שנוצר במהלך השיחה. מרחב שבו ההורה והצוות מתחממים לאורן של מילים, תחושות וחוויות. כל ענף שמוסיפים למדורה מגביר את החום והאור, ומאפשר לכולם לראות טוב יותר את הצד השני. נשמור על חום מתאים, ואם לרגע תעלה הטמפרטורה נזכיר לעצמינו את מטרת הפגישה.

אלמנט המים

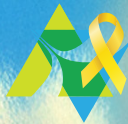

שיחה יכולה להיות כמו שתי טיפות שנפגשות ויוצרות גל קטן על פני המים. כל טיפה יוצרת מעגלי השפעה קטנים שמתפשטים במים, וכשהן נפגשות, המעגלים מתערבבים.

אלמנט האדמה

זכרים כמה כיף לחפור בחוף הים בתוך החול מכמה כיוונים, עד שכפות הידיים נפגשות? מפגש בין אנשים יכול להיות סוג של חפירה הדדית, בה כל צד חושף שכבה נוספת מעצמו כדי להיפגש באמצע. כפות הידיים שנפגשות מייצגות את הרגע שבו הורה ואיש צוות מתחברים באמת, על אף המורכבות והאתגר שלפעמים נמצאים תחת פני השטח.

הכוונה באותה הדרכה הייתה שהתיידדות עם הרעיון והכלי תאפשר התבוננות אחרת על שיחות ותקשורת עם שותפים נוספים כמו - צוותים, מדריכות, מנהלי קהילה, פורום חינוך, קולגות ועוד. היום המושג כבר שגור אצל מחנכות הצוות והן משתמשות בו.

בלתי ניתן לנסח רעיון ובוודאי שלא לכתוב אותו מבלי להתייחס לשנה וחצי האחרונה, תקופה המאתגרת את כולנו בעוצמות שונות, אך גם מביאה עמה צורך ולגיטימיות לחשיבה מעט אחרת ומסגור מחדש של מושגים. יש מי שיאמר שהשינויים הללו קשורים למציאות העכשווית, אך גם לתמורות ולאתגרים שהחינוך בכללותו עובר בשנים האחרונות. אנו פוגשים אנשי חינוך צמאים וזקוקים לנושאי מהות ומשמעות, כמו גם לנרמול של אתגרים יומיומיים שעוסקים בין היתר בשיחות עם הורים, ילדים ומחנכים. כך מתאפשר לשותפים בעשייה החינוכית להיכנס לשיחה ולצאת ממנה בתחושת שותפות אמיתית.

נפתחה עבורכם דלת ראשית ל'שיחות שיתוף', עם סיפור על הדרכה, חינוך, מחשבות ודימויים. שאר הבילוי עליכם.. במדורה, בחול, במים ובאוויר.

הכנה למפגש שיתוף דורשת התבוננות פנימית, הסכמה לסקרנות ולדמיון לתפוס מקום, פתיחות ללמידה והקשבה. בסיומו של מפגש כזה נרצה לחוש נוחות, סיפוק וחיבור. בתהליך ההדרכה שבו נוצר הרעיון 'שיחות שיתוף' המחנכות חשו נינוחות ופתוחות לשאול את עצמן - מה חסר לנו לקראת מפגשי ההורים? תחושות מהותיות אלו יצרו תנאים מתאימים ללידה של תובנה, בנוגע ליכולתן ליצור ולקיים שיח אחר, להשפיע על הקשר שלהן עם הורים, ודרכו על ילדים. רחשי הלב, שהם אינטואיציה פדגוגית, הובילו את הצוות להקטיב, לבדוק, לחפש וגם לגלות ולמצוא יחד אפשרויות נוספות, מיטיבות ומועילות להיפגש, לחלוק מידע ולקדם סוגייה שהעסיקה אותן.

כך קרה שבסיום ההדרכה נכתבה סקיצה ראשונה ונשלחה עוד באותו ערב לנשות הצוות השותפות לצירי הלידה ולהיווצרותה של תובנת השיתוף וההדדיות ביחסים עם הורים. כשמתרחשת תובנה שכזו, עולה התרגשות ועימה תחושת חובה וזכות לכתוב ולעורר את כולנו. לאפשר לעצמנו חוויות דומות במהלך שגרה אינטנסיבית ומאתגרת. אלה רגעים שמאפשרים התמלאות ושמחה פשוטה מעצם הגילוי.

על הכותבת:

יעל שרי מדריכה פדגוגית ומנחה מדריכות בגיל הרך, במערך ההדרכה של אגף החינוך בתנועה הקיבוצית. מדריכת הורים ובעלת MA בתכנית שוורץ. מתרגלת יוגה, אומנית פיסול בחוטי ברזל "ready made" וחובבת טבע מושבעת. מאמינה בהקשבה לקול הפנימי ובתזכורת תמידית ללבו היחודי של כל בן ובת אנוש. מתגוררת במושב ליבנים שמעל הכנרת.

